

- 2) Τό κοινοτικό δίκαιο δέν άπαγορεύει σέ κράτος μέλος νά μή έπιτρέψει τήν είσοδο ή τήν παραμονή στό έδαφός του ένός μέλους τής οίκογενείας — κατά τήν έννοια του άρθρου 10 του κανονισμού 1612/68 του Συμβουλίου, τής 15ης Οκτωβρίου 1968, περί τής ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στό έσωτερικό τής Κοινότητας — εργαζομένου, άπασχολουμένου στό έδαφος του κράτους αυτού, ό όποιος δέν ήσκησε ποτέ τό δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας στό έσωτερικό τής Κοινότητας, όταν ό εργαζόμενος αυτός έχει τήν ίθαγένεια του έν λόγω κράτους, τό δέ μέλος τής οίκογενείας του τήν ίθαγένεια τρίτης χώρας.

Mertens de Wilmars	O'Keeffe	Everling	
Pescatore	Mackenzie Stuart	Bosco	Koopmans

Έδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβούργο στις 27 Οκτωβρίου 1982.

Κατ' έντολή του γραμματέως

H. A. Rühl

Κύριος υπάλληλος διοικήσεως

Ο πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ
SIR GORDON SLYNN
ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1982 ¹

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Στό πλαίσιο δύο υποθέσεων πού έκκρεμοϋν ένώπιόν του, τό Άνώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών υπέβαλε στό Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 τής συνθήκης ΕΟΚ, τά ακόλουθα έρωτήματα:

«1. Όταν στό πλαίσιο διαδικασίας προσωρινών μέτρων ανάκνπτε, κατά τό στάδιο τής άναίρέσεως, ζήτημα έρμηνείας κατά τήν έννοια του άρθρου 177, πρώτη παράγραφος τής συνθήκης περί ίδρύσεως τής Εϋρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, υποχρεοϋται τό Hoge Raad, δυνάμει τής τρίτης παραγράφου

¹ — Μετάφραση από τά άγγλικά.

του άρθρου αυτού, να ζητήσει από το Δικαστήριο την έκδοση προδικαστικής απόφασης, αν ληφθεί υπ' όψη το γεγονός ότι η κατά την διαδικασία προσωρινών μέτρων εκδιδόμενη απόφαση του Hoge Raad δέν δεσμεύει το δικαστήριο που έπιλαμβάνεται μεταγενεστέρως της υποθέσεως επί της ουσίας; Στην περίπτωση κατά την οποία δέν είναι δυνατό να δοθεί κατά γενικό τρόπο καταφατική ή άρνητική απάντηση στο έρώτημα αυτό, υπό ποιές συνθήκες πρέπει να θεωρηθεί ότι υπάρχει τέτοια υποχρέωση;

2. Τό άρθρο 10 του κανονισμού 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), σέ συνδυασμό ένδεχομένως με άλλες διατάξεις του κοινού δικαίου, απαγορεύει σέ κράτος μέλος να μή επιτρέψει σέ ένα από τά άναφερόμενα στό άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, μέλη της οίκογενείας εργαζομένου, άπασχολούμενου στό έδαφος του, να κατοικήσει με τόν εργαζόμενο αυτό, αν ό τελευταίος έχει την ιθαγένεια του κράτους στό όποιο άπασχολείται, τό δέ μέλος της οίκογενείας του άλλη ιθαγένεια;»

Τά έρωτήματα αυτά άνέκυψαν ως εξής: οι άναιρεσειούσες στις κύριες δίκες, ή Morson, στην υπόθεση 35/82, και ή Jhanjan, στην υπόθεση 36/82, είναι όητικοί του Σουρινάμ. Έπειδή ζούσαν στην χώρα αυτή στις 25 Νοεμβρίου 1975, έχασαν την όλλανδική τους ιθαγένεια δυνάμει μιās συμφωνίας μεταξύ των Κάτω Χωρών και του Σουρινάμ, ή οδριαστική ισχύς της όποιας άρχισε κατά την ήμερομηνία αυτή, κατόπιν της κηρύξεως της άνεξαρτησίας του Σουρινάμ. Οι άναιρεσειούσες έφθασαν στις Κάτω Χώρες, προφανώς ως τουρίστριες, ή μέν Morson στις 27 Σεπτεμβρίου 1978, ή δέ Jhanjan τόν Μαίο του 1980. Η Morson έγκατεστάθη στό σπίτι της θυγατέρας της, ή όποια, σύμφωνα με την διά-

ταξη περί παραπομπής, είναι όλλανδή όητικός, ζει δέ και εργαζεται στό "Άμστερνταμ" ή Jhanjan έγκατεστάθη στό σπίτι του υιού της, επίσης όλλανδικής ιθαγενείας. Έν συνεχεία υπέβαλαν και οι δύο αίτήσεις για να τους χορηγηθούν άδειες παραμονής, προβάλλοντας ότι ήσαν πρόσωπα συντηρούμενα από τά τέκνα τους. Ό ύφυπουργός δικαιοσύνης άπέρριψε και τις δύο αίτήσεις, με συνέπεια οι άναιρεσειούσες να διατρέχουν τόν κίνδυνο άπελάσεως.

Φαίνεται ότι, σύμφωνα με τό όλλανδικό δίκαιο, άρμόδιο δικαστήριο για τόν έλεγχο της απόφασεως του ύφυπουργού δικαιοσύνης είναι τό Raad van State, ότι όμως, άκόμη και όταν κινηθεί ή ένώπιόν του διαδικασία, ή εκτέλεση της διαταγής περί άπελάσεως δέν άναστέλλεται από τόν ύφυπουργό δικαιοσύνης ή από τό Raad van State, καθ' όσο χρόνο έκκρεμει ή διαδικασία της επανεξετάσεως. Κατά συνέπεια, οι Morson και Jhanjan εξακολουθούσαν να διατρέχουν τόν κίνδυνο άπελάσεως. Ύς εκ τούτου, προσέφυγαν και οι δύο στόν πρόεδρο του κατά τόπο άρμόδιου Arrondissementsrechtbank, ζητώντας να άπαγορευθεί στις Κάτω Χώρες ή άπέλασή τους. Ό πρόεδρος έχει γενική άρμοδιότητα να διατάσει την λήψη άσφαλιστικών ή προσωρινών μέτρων σέ έπείγουσες περιπτώσεις, ή απόφασή του όμως έχει προσωρινό χαρακτήρα και δέν δύναται να έπιλύσει την διαφορά μεταξύ των διαδίκων ούτε να προδικάσει την όριστική απόφαση επί της ουσίας της υποθέσεως που εκκρεμει ένώπιον του Raad van State.

Στήν προκειμένη περίπτωση, οι πρόεδροι άπέρριψαν τις αίτήσεις εκδόσεως προσωρινών μέτρων και οι αίτούσες ήσκησαν πρώτα έφέσεις ένώπιον του κατά τόπο άρμόδιου Gerechtshof, κατόπιν δέ άναιρέσεις ένώπιον του Hoge Raad, τό όποιο και εξέδωσε τις διατάξεις περί παραπομπής. Κατά την προφορική συζήτηση, τό Δικαστήριο έ πληροφορήθη ότι οι διαδικασίες ένώπιον του Raad van State είχαν έν τώ μεταξύ άρχισει, άλλα ότι ή Jhanjan είχε έν

τώ μεταξύ άπελαθεί στο Σουρινάμ. Ός προς την Morson, έπιστεύετο ότι ήταν άκόμη στις Κάτω Χώρες, αλλά ή άστυνομία δέν είχε δυνηθεί νά την άνακαλύψει.

Τό ζήτημα πού τίθεται μέ τό πρώτο έρώτημα εξητάσθη από τό Δικαστήριο στην ύπόθεση 107/76, *Hoffmann-La Roche* κατά *Centrafarm*, (ECR 1977, σ. 957). Στην άπόφασή του τό Δικαστήριο έδέχθη ότι:

«Τό άρθρο 177, τρίτη παράγραφος της συνθήκης ΕΟΚ πρέπει νά έρμηνευθεί υπό την έννοια ότι τά έθνικά δικαστήρια δέν ύποχρεούνται νά ύποβάλουν στο Δικαστήριο έρώτημα περί έρμηνείας ή περί κύρους κατά την έννοια του άρθρου αυτού, όταν τό ζήτημα άνακύπτει στο πλαίσιο διαδικασίας άσφαλιστικών μέτρων (...), άκόμη και άν ή μέλλουσα νά εκδοθεί κατά την διαδικασία αυτή άπόφαση δέν ύπόκειται σέ ένδικα μέσα, υπό την προϋπόθεση ότι κάθε διάδικος δικαιούται νά κινήσει ή νά αξιώσει την κίνηση διαδικασίας επί της ουσίας, κατά την όποία τό ζήτημα πού επελύθη προσωρινώς κατά την συνοπτική διαδικασία δύναται νά επανεξετασθεί και νά παραπεμφθεί στο Δικαστήριο δύναμει του άρθρου 177.»

Η μόνη πραγματική διαφορά μεταξύ των υπό κρίση ύποθέσεων και της ύποθέσεως *Hoffmann-La Roche* κατά *Centrafarm* φαίνεται νά είναι ότι, εν προκειμένω, άρμόδια νά διατάξουν την λήψη άσφαλιστικών ή προσωρινών μέτρων είναι τά πολιτικά δικαστήρια, ενώ άρμόδιο νά κρίνει επί της ουσίας της ύποθέσεως είναι τό Raad van State. Τουτό όμως δέν σημαίνει, κατά την γνώμη μου, ότι πρέπει νά γίνει διάκριση μεταξύ των υπό κρίση ύποθέσεων και της άποφάσεως στην ύπόθεση *Hoffmann-La Roche*.

Ό εκπρόσωπος της Έπιτροπής ύπεστήριξε ότι ή ύποχρέωση παραπομπής ένδέχεται νά εξακολουθεί νά ύφίσταται, όταν τό άντικείμενο της συνοπτικής διαδικασίας είναι ή προστασία ενός δικαιώματος άπορρέοντος από τό κοινοτικό δικαιο, τό όποιο θά εκινδύνευε νά χαθεί όριστικά σέ περίπτωση

άπορρίψεως της αίτήσεως λήψεως προσωρινών μέτρων. Τουτό φαίνεται νά συνάγεται από την διατύπωση της άποφάσεως του Δικαστηρίου. Τό βασικό κριτήριο ως προς τό άν ύπάρχει ύποχρέωση παραπομπής είναι ή δυνατότης πραγματικής επανεξετάσεως του ζητήματος κοινοτικού δικαίου κατά την διαδικασία επί της ουσίας της ύποθέσεως. Άν ή δυνατότης αυτή ύφίσταται, δέν ύπάρχει ύποχρέωση παραπομπής. Άν ή δυνατότης αυτή δέν ύφίσταται, έπειδή πχ. ό αϊτών δέν νομιμοποιείται νά ζητήσει έννομο προστασία επί της ουσίας της ύποθέσεως ή τό νομικό ζήτημα δέν άνακύπτει ως προς την ουσία της ύποθέσεως ή έπειδή όρισμένα γεγονότα έχουν ή θά έχουν καταστήσει έντελώς άκαδημαϊκή ή άσκοπη την έκδοση άποφάσεως επί του ζητήματος, τότε τό ζήτημα αυτό πρέπει νά παραπεμφθεί στο Δικαστήριο. Στις τελευταίες αυτές περιπτώσεις, ή μέλλουσα νά εκδοθεί άπόφαση κατά την συνοπτική διαδικασία άποτελεί όντως άπόφαση κατά της όποίας δέν δύναται νά άσκηθεί κανένα ένδικο μέσο κατά την έννοια του άρθρου 177, τρίτη παράγραφος της συνθήκης ΕΟΚ.

Τό δεύτερο έρώτημα διατυπώνεται υπό γενικούς όρους, πού εκτείνονται πέρα από τά περιστατικά της παρούσης ύποθέσεως. Έρωτάται πράγματι άν τό μέλος της οικογενείας ενός εργαζόμενου τό όποιο έμπίπτει στην προσηγοριζόμενη κατηγορία δύναται, από άπόψεως κοινοτικού δικαίου, νά προβάλλει δικαίωμα εισόδου σέ ένα κράτος μέλος, όταν ό εργαζόμενος άπασχολείται στο κράτος αυτό και έχει την ιθαγένεια του κράτους αυτού, αλλά τό μέλος της οικογενείας του έχει διαφορετική ιθαγένεια.

Τό γεγονός ότι τό μέλος της οικογενείας έχει διαφορετική ιθαγένεια, είτε αυτή είναι ή ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους είτε όχι, δέν άποτελεί κάλυμα γιά την είσοδο. Τό άρθρο 10, παράγραφος 1 του κανονισμού 1612/68 σαφώς άπονέμει τό δικαίωμα αυτό «άνεξαρτήτως ιθαγενείας». Ούτε έχει σημασία, κατά την γνώμη μου, τό γεγονός ότι, όπως εν προκειμένω, οι αίτούντες ούτε κατοικούσαν ούτε εργάζ-

ζονται σέ ένα από τά κράτη μέλη. Τά δικαιώματα τών μελών τής οικογενείας πού ανήκουν στήν σχετική κατηγορία άπορρέουν από τόν σύνδεσμό τους μέ εργαζόμενο στόν όποιο άπονέμονται δικαιώματα δυνάμει πχ. τών άρθρων 48-51 τής συνθήκης καί τοῦ παραγώγου δικαίου, έχουν δέ σκοπό νά προσδώσουν στά τελευταία αυτά δικαιώματα πραγματική άποτελεσματικότητα (βλ. πχ. τήν υπόθεση 40/76, *Kermaschek* κατά *Bundesanstalt für Arbeit* (ECR 1976, σ. 1669), πού άφορά τόν κανονισμό 1408/71 τής 14ης Ίουνίου 1971 (ΕΕ είδ. έκδ. 05/001, σ. 73)).

Άναγνωρίζεται τώρα παγίως, πιστεύω, ότι οί εργαζόμενοι δύνανται νά επικαλούνται δικαιώματα άπορρέοντα από τό κοινοτικό δίκαιο άκόμη καί κατά τοῦ κράτους μέλους τήν ιθαγένεια τοῦ όποίου έχουν (βλ. πχ. υπόθεση 115/78, *Knoors* κατά *ύφυπουργό όικονομικών*, ECR 1979, σ. 339, υπόθεση 175/78, *Regina* κατά *Saunders*, ECR 1979, σ. 1129, καί υπόθεση 246/80, *Broekmeulen* κατά *Huisarts Registratie Commissie*, Συλλογή 1981, σ. 2311). Τά παράγωγα δικαιώματα δύνανται επίσης, υπό όρισμένες συνθήκες, νά προβληθούν δυνάμει τοῦ κοινοτικού δικαίου καί κατ' αὐτοῦ τοῦ κράτους μέλους. Αυτό δέν σημαίνει όμως ότι τό γεγονός καί μόνο ότι ένα πρόσωπο κατοικεῖ καί εργάζεται στό κράτος μέλος τοῦ όποίου έχει τήν ιθαγένεια άρκεῖ άφ' έαυτοῦ, σύμφωνα μέ τό κοινοτικό δίκαιο, γιά νά δώσει στόν εργαζόμενο τό δικαίωμα έναντι τοῦ κράτους μέλους αὐτοῦ νά φέρει τά μέλη τής οικογενείας του στό κράτος αὐτό ἢ στά μέλη τής οικογενείας τό δικαίωμα εἰσόδου. Καί ό μέν καί οί δέ δύνανται νά επικαλούνται τέτοια δικαιώματα μόνο στίς περιπτώσεις πού καλύπτονται από τίς διατάξεις τοῦ κοινοτικού δικαίου: στίς άλλες περιπτώσεις τά δικαιώματά τους έξαρτώνται από τό έθνικό δίκαιο.

Τό άρθρο 10 τοῦ κανονισμοῦ 1612/68 άπονέμει δικαιώματα μόνο όταν ό εργαζόμενος πού έχει τήν ιθαγένεια ενός κράτους

μέλους άπασχολεῖται στήν επικράτεια άλλου κράτους μέλους. Ἡ διάταξη αὐτή έχει, κατά τήν γνώμη μου, προορισμό νά καλύψει κυρίως τήν περίπτωση κατά τήν όποία ένας εργαζόμενος αλλάζει κατοικία γιά νά αναλάβει μισθωτή εργασία σέ άλλο κράτος μέλος. Διαφορητικά, αν δέν ἤδύνατο νά πάρει τήν οικογένειά του στήν νέα του κατοικία, ἡ έλεύθερη κυκλοφορία πού προβλέπει τό άρθρο 48 οὐσιαστικώς δέν θά έπετυγχάνετο. Ἡ διάταξη αὐτή προφανώς καλύπτει επίσης τόν εργαζόμενο ό όποῖος δέν αλλάζει κατοικία, αλλά άπλως άπασχολεῖται σέ άλλο κράτος μέλος. Τό μέλος τής οικογενείας του δύνανται, βάσει τοῦ κοινοτικού δικαίου, νά προβάλλει έναντι τοῦ κράτους μέλους αὐτοῦ τό δικαίωμα νά εγκατασταθεῖ μαζί του.

Τό κοινό στοιχείο στίς δύο αυτές περιπτώσεις είναι ότι άφορούν δύο κράτη μέλη: τό κράτος τής ιθαγενείας καί τό κράτος τοῦ τόπου άπασχολήσεως. Τό ζήτημα κατά πόσο, όπως νομίζω ότι υποστηρίζει ἡ Έπιτροπή, πρέπει νά συναχθεῖ τό συμπέρασμα ότι ένα άτομο, πού άπασχολεῖται σέ ένα κράτος μέλος τοῦ όποίου δέν έχει τήν ιθαγένεια, δύνανται νά προβάλλει τό δικαίωμα νά επιστρέψει στό κράτος μέλος τής ιθαγενείας του, καί κατά πόσο συνεπώς τά μέλη τής οικογενείας του δύνανται νά προβάλουν τό δικαίωμα, βάσει τοῦ κοινοτικού δικαίου, ιδίως δέ τοῦ άρθρου 10, νά μεταβοῦν καί νά εγκατασταθοῦν μαζί του στό κράτος αὐτό, είναι κατά τήν γνώμη μου δυσκολότερο ζήτημα, πού δέν άνακύπτει στήν παρούσα υπόθεση καί τό όποιο δέν είναι ούτε άναγκαῖο ούτε έπιθυμητό νά έξετασθεῖ.

Υποστηρίζεται ότι ἡ άπαίτηση νά πρόκειται γιά δύο κράτη μέλη είναι έσφαλμένη καί ότι τό άρθρο 10 πρέπει νά έρμηνευεταί άρκετά γενικά, οὕτως ώστε νά καλύπτει τόν εργαζόμενο πού άπασχολεῖται στό κράτος τοῦ όποίου έχει τήν ιθαγένεια καί ό όποῖος δέν έχει μεταβάλει ούτε τόν τόπο τής κατοικίας του ούτε τόν τόπο τής εργα-

σίας του. Ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς γίνεται κατ'ἀρχάς ἐπίκληση τοῦ ἀρθροῦ 11 τοῦ ἰδίου κανονισμοῦ, τὸ ὁποῖο, στὸ γαλλικὸ καὶ σὲ ὀρισμένα ἄλλα κείμενα, ἀπονέμει σὲ ὀρισμένα μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ ὑπηκόου κράτους μέλους «πού ἀσκεῖ στὴν ἐπικράτεια ἐνὸς κράτους μέλους μισθωτὴ ἢ μὴ μισθωτὴ δραστηριότητα» τὸ δικαίωμα νὰ ἀναλαμβάνουν μισθωτὴ δραστηριότητα στὸ ἴδιο κράτος μέλος. Τὸ ζήτημα ἂν, ὅπως ρητὰ ὀρίζεται στὸ ἀγγλικὸ κείμενο («Another Member State» [ἐνὸς ἄλλου κράτους μέλους]) καὶ, πιστεύω, καὶ στὸ δανικὸ κείμενο, ἢ ἔκφραση «ἐνὸς κράτους μέλους» πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ, ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἀρθροῦ 10, ὡς «ἐνὸς ἄλλου κράτους μέλους» δὲν χρειάζεται νὰ ἐπιλυθεῖ ἐν προκειμένῳ. Τὸ ἐπιχείρημα ὅτι τὸ ἀρθρο 11 θὰ πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἀρθροῦ 10 μού φαίνεται πάντως ἰσχυρότερο ἀπὸ τὸ ἀντίστροφο ἐπιχείρημα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, στὴν παρούσα ὑπόθεση δὲν προβάλλονται δικαιώματα δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 11. Γίνεται ἐπίσης ἐπίκληση τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου στὴν ὑπόθεση *Knoors*. Ἡ ὑπόθεση ἐκείνη, ὅμως, ἐνέπιπτε στὸ πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρθροῦ 52 τῆς συνθήκης καὶ εἶχε ὡς ἀντικείμενο τὴν κατάσταση κατὰ τὴν ὁποία ἓνας ὀλλανδὸς ὑπῆκοος, πού εἶχε ἀναγνωρισθεῖ ὅτι εἶχε τὰ προσόντα νὰ ἐργασθεῖ ὡς ὑδραυλικὸς στὸ Βέλγιο, ἐπιθυμοῦσε νὰ ἐπιστρέψει καὶ νὰ συνεχίσει νὰ ἐργάζεται ὡς ὑδραυλικὸς στὴν Ὁλλανδία. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου ἔχει ἴσως σχέση μετ' ἐπιχειρήματα τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι μία οἰκογένεια ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιστρέψει μετ' ὅν ἐργαζόμενος πού ἐπιστρέφει στὸ κράτος μέλος τῆς ἰθαγενείας του γιὰ νὰ ἐργασθεῖ. Δὲν μού φαίνεται

ὅμως ὅτι ἔχει οἰαδήποτε σχέση μετ' ἓνα ὑπόθεση κατὰ τὴν ὁποία δὲν ὑπῆρξε διακίνηση ἀπὸ ἓνα κράτος σὲ ἄλλο, μάλιστα δὲ τὸ Δικαστήριον ὑπεγράμμισε ὅτι τὰ κράτη μέλη ἔχουν ἔννομο συμφέρον νὰ ἐμποδίζουν τοὺς ὑπηκόους τους νὰ ἀποφεύγουν παράνομως τὴν ὑπαγωγή τους στὸ ἔθνικόν τους δίκαιο, μέσω τῶν εὐχερειῶν πού τοὺς παρέχει ἡ συνθήκη.

Στὴν παρούσα ὑπόθεση δὲν προβάλλεται ἰσχυρισμὸς οὔτε ὀφίσταται ἐνδειχθῆναι ὅτι οἱ ἐν λόγω ἐργαζόμενοι ἤσκησαν ποτέ ἢ ἐπέδωξαν ἢ εἶχαν τὴν πρόθεση νὰ προβάλλουν τὰ δικαιώματά τους ἐκ τῆς συνθήκης. Δὲν ἔχουν ἐργασθεῖ σὲ ἄλλο κράτος μέλος. Κατὰ συνέπεια, φρονῶ ὅτι τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τους δὲν δύνανται νὰ ὑποστηρίξουν ὅτι ἔχουν οἰαδήποτε δικαιώματα ἐκ τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου νὰ ἐγκατασταθοῦν μετ' ἃ τέκνα τους.

Ὑποστηρίζεται ὅτι καταλήγει σὲ ἄτοπα ἀποτελέσματα τὸ γεγονός ὅτι ἀφ' ἐνός μὲν ὁ ὀλλοδαπὸς δύναται νὰ μεταναστεύσει μετ' ἃ τὴν οἰκογένειάν του ἢ, ὅπως ὑποστηρίζει ἡ Ἐπιτροπὴ, ὁ ἡμεδαπὸς δύναται νὰ ἐπιστρέψει μετ' ἃ τὴν οἰκογένειάν του, ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὅτι ὁ ἡμεδαπὸς δὲν δύναται νὰ φέρει τὴν οἰκογένειάν του νὰ ἐγκατασταθεῖ μαζί του στὸν τόπο ὅπου πάντα κατοικοῦσε.

Δεδομένου ὅτι τὰ παρεχόμενα δικαιώματα ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐλευθέρης κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων καὶ ὄχι ἀπὸ ἓνα δικαίωμα διαμονῆς ὅπουδήποτε ἐντὸς τῆς Κοινότητος, ὀρισμένα κενὰ στὸ δικαίωμα τῆς οἰκογενείας νὰ συμβῶσι μετ' ὀρισμένο ἄτομο εἶναι τὸ λιγότερο πιθανὰ καὶ ἴσως ἀναπόφευκτα.

Κατὰ συνέπεια, τὸ συμπέρασμά μου εἶναι ὅτι στὰ δύο ἐρωτήματα πρέπει νὰ δοθοῦν ἀπαντήσεις μετ' ὅ ἐξῆς περιεχόμενο:

1. Ἡ τρίτη παράγραφος τοῦ ἀρθροῦ 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ ὑπὸ τὴν ἔννοια ὅτι ἓνα ἔθνικόν δικαστήριον δὲν ὀφείλει νὰ παραπέμψει στὸ Δικαστήριον ἓνα ζήτημα ἐρμηνείας κατὰ τὴν ἔννοια τοῦ ἀρθροῦ αὐτοῦ, ἂν

τό ζήτημα αυτό ανακύπτει στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, άκόμη και αν ή μέλλουσα νά εκδοθεί κατά τήν διαδικασία αυτή απόφαση δέν υπόκειται σέ κανένα ένδικο μέσο, υπό τήν προϋπόθεση ότι κάθε διάδικος δικαιούται νά κινήσει ή νά αξιώσει τήν κίνηση διαδικασίας επί τής ούσίας τής υποθέσεως, έστω και ένώπιον διαφορετικού δικαστηρίου, και ότι κατά τήν διαδικασία αυτή τό ζήτημα πού έπελύθη προσωρινώς δύναται πράγματι νά επανεξετασθεί και νά παραπεμφθεί στό Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 177.

2. Τό άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, τής 16ης Οκτωβρίου 1968 (ΕΕ είδ. έκδ. 05/001, σ. 33), σέ συνδυασμό πρός τό άρθρο 48 τής συνθήκης, πρέπει νά έρμηνευθεί υπό τήν έννοια ότι τό κοινοτικό δίκαιο δέν έμποδίζει κανένα κράτος μέλος νά άρνηθεί νά επιτρέψει στά μνημονεύμενα στό άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού μέλη τής οικογενείας ενός εργαζόμενου πού άπασχολείται στό έδαφος του και έχει τήν ιθαγένειά του, όταν τό μέλος τής οικογενείας έχει διαφορετική ιθαγένεια και επιθυμεί νά εγκατασταθεί μέ τόν εργαζόμενο αυτό, ό δέ εργαζόμενος δέν άπασχολείται ούτε ποτέ άπησχολήθη στήν επικράτεια άλλου κράτους μέλους.